

משרד הכלכלה
והתעשייה
מינהל סחר חוץ

ברזיל

סקירה כלכלית

אוגוסט 2021

רקע ונתונים כלליים¹

שטח: ברזיל 8,515,770 קמ"ר (6 מתוך 257)

ישראל 22,072 קמ"ר (152 מתוך 257)

אוכלוסייה: 213.4 מיליון נפש

עיר בירה: ברזיליה

משטר: רפובליקה פדרלית נשיאותית

נשיא מכהן: ז'איר מסיאס בולסונרו,

Jair Messias Bolsonaro

שפה רשמית: פורטוגזית

מטבע: ריאל ברזילאי (BRL)

1 דולר = 5.22 ריאל ברזילאי

גאוגרפיה: ברזיל נמצאת בחלקה המזרחי של יבשת אמריקה הדרומית, לחופי האוקיינוס האטלנטי. אורכה 3,670 ק"מ, ורוחבה 4,190 ק"מ. היא גובלת בארגנטינה, בבוליביה, בקולומביה, בגיאנה הצרפתית, בגיאנה, בפרגוואי, בפרו, בסורינאם, באורוגוואי ובוונצואלה.

אינדיקטורים כלכליים מרכזיים לשנת 2020²

ישראל	ברזיל	אינדיקטור
402.6	1,434.1	תמ"ג נומינלי GDP, current prices Billions of U.S. dollars
40,547.3	14,916.3	תמ"ג לנפש במונחי PPP Purchasing power parity; international dollars per capita
-2.4% – 2020 3.4% – 2019 3.5% – 2018	-4.1% – 2020 1.4% – 2019 1.8% – 2018	שיעור הצמיחה הכלכלית real GDP growth
-0.6%	3.2%	שיעור האינפלציה Inflation rate, average consumer prices
4.3%	13.2%	שיעור האבטלה
35	124	קלות עשיית עסקים דירוג בין 1-190 כאשר ציון נמוך מבטא תוצאה טובה
76.7	60.9	מדד התחרותיות ציון מ-0-100 100 מבטא את הציון הטוב ביותר
-AA	-BB	דירוג אשראי S&P

¹ CIA The World Factbook ,The World Bank

² IMF, The World Bank, World Economic Forum

רקע כללי / כלכלי

הרפובליקה הפדרלית של ברזיל היא המדינה הגדולה באמריקה הלטינית (אמלי"ט), תופסת כמחצית משטח היבשת וגובלת בכל מדינות היבשת, מלבד ציילה ואקוודור. ברזיל הינה פדרציה, המורכבת מ-26 מדינות, שלכל אחת מהן עיר בירה ומוסדות שלטון משלה. בנוסף לכך קיים האזור הפדרלי של הבירה, ברזיליה. בברזיל כ-5,570 ערים, כאשר 17 מהן מונות למעלה ממיליון תושבים. הגדולות שבהן: סאו-פאולו, ריו דה ז'ניירו, סלוודור, ברזיליה, פורטלזה ובלו הוריזונטה. אוכלוסיית ברזיל היא החמישית בגודלה בעולם, ומונה 213.4 מיליון תושבים.

בברזיל נהוגה שיטת ממשל נשיאותית עם שני בתי נבחרים, בה הנשיא מכהן כראש הממשלה במערכת רב מפלגתית. ברשות המחוקקת, המורכבת משני בתי הקונגרס הלאומי, פועלות כיום כ-30 מפלגות. הבחירות לנשיאות ולבתי הנבחרים מתקיימות מדי ארבע שנים.

באוקטובר 2018 התקיימו בחירות בברזיל, ובתום הסיבוב השני ניצח מועמד הימין מר ז'איר בולסונארו. הוא גבר על מועמד השמאל ומי שנחשב כממשיכו של לולה, מר פרננדו חדד. הנשיא הנבחר, שהושבע ב-1 בינואר 2019, נחשב לתומך של ישראל, ובמהלך הקמפיין יצא במספר הצהרות תומכות, ביניהן העברת השגרירות לירושלים, סגירת השגרירות הפלסטינית בברזיליה וביקור בישראל מיד לאחר שיכנס לתפקיד שאכן התקיים. העברת השגרירות אמנם לא בוצעה אך כן נפתח משרד כלכלי על ידי APEX בירושלים (הסוכנות לקידום התעשייה בברזיל ומשיכת השקעות זרות).

כלכלת ברזיל חוותה בשנים האחרונות את אחת התקופות הקשות ביותר שלה ויש הטוענים כי שנת 2016 הייתה מהגרועות בתולדות המדינה. כעת המדינה, יחד עם שאר העולם מתמודדת עם המשבר הבריאותי ולצדו הכלכלי שמגפת הקורונה הביאה.

עד לתחילת המגיפה ומאמצע 2016, הוסיפה לערכה הבורסה הברזילאית (B3), כ-300%. בעקבות המגיפה, הבורסה חוותה את אחת הנפילות החדות בעולם (כ-44%) אך לאחר ביצעה תיקון וכעת נמצאת בשיא חדש העומד על 129,601 נקודות. הריאל חווה תנודות משמעותיות מאוד, מ-2 ריאל לדולר ב-2014 ל-4.2 ריאל לדולר לפני הבחירות בספטמבר 2018 וכעת (מאי 2021) כ-5.2 ריאל לדולר. שנת 2020 הייתה צפויה להיות שנה ראשונה עם אחוזי צמיחה משמעותיים אך עם התפרצות הקורונה בברזיל (מיד לאחר הקרנבל), תחזיות אלו נגנזו והוחלפו בקיטון של כ-4.1%.

סקטור החקלאות ממשיך לצמוח ותחום החדשנות ממשיך לצבור תאוצה בברזיל, עם עלייה ניכרת במספר חברות הזנק וקרנות הון הסיכון אשר מוקמות במדינה. ניתן להניח שהמשבר יביא לדחיפה נוספת של חברות ברזילאיות לחפש אחר פתרונות טכנולוגיים וחדשנות וזאת על מנת להתייעל, להביא לנוכחות דיגיטלית משמעותית, לקדם את התעשייה ולהיפתח אף יותר לשינויים הגלובליים. ברזיל הינה המדינה השלישית בעולם עם מספר נדבקים ושניה במספר מתים כתוצאה מהנגיף ובהתאם הכלכלה צפויה להתמודד עם אחוזי אבטלה גואים וכ-150 אלף עסקים שנסגרו ברחבי המדינה.

תעשיות בולטות / מאפייני הכלכלה המקומית³

נתוני סחר

שנה	סכום יצוא לעולם במיליארדי דולרים	סכום יבוא מהעולם במיליארדי דולרים	מאזן מסחרי
2020	209	166	43
2019	225	177	48
2018	240	181	59

שותפות הסחר הגדולות לשנת 2020

יצוא

מאזן מסחרי במיליארדי דולרים	אחוז מסך היצוא של ברזיל	יצוא במיליארדי דולרים	סין
+31	32.5%	68	סין
+8	14.2%	30	ארה"ב
-0.3	4%	8.5	ארגנטינה
+5	3.2%	7	הולנד
-0.2	2%	4	יפן

מוצרי היצוא העיקריים הם: ציוד הובלה, ברזל, סויה, הנעלה, קפה, כלי רכב.

יבוא

מאזן מסחרי במיליארדי דולרים	אחוז מסך היבוא של ברזיל	יבוא במיליארדי דולרים	סין
+31	22%	37	סין
+8	13%	22	ארה"ב
-5.5	5.8%	10	גרמניה
-0.3	4.9%	8	ארגנטינה
-2	2.8%	5	דרום קוריאה

מוצרי היבוא העיקריים הם: מכונות, ציוד חשמלי, מוצרים כימיים, נפט, חלקי חילוף לרכב, אלקטרוניקה.

³ הלמ"ס, Un Comtrade

חברות גדולות ומרכזיות בברזיל

1. Petrobras - חברת הנפט והגז הגדולה ביותר בברזיל, עם פריסה ארצית של תחנות דלק ובעלות על אזורי הקידוח ועל כל שרשרת האספקה.
2. Vale - חברת המכרות הגדולה ביותר בברזיל. מחזיקה למעלה מ- 70% מהשוק וכן בנתח מכובד בחלק מהחברות האחרות הפעילות בתחום.
3. Banco do Brazil - הבנק הוותיק ביותר בברזיל והגדול ביותר מבחינת נכסים באמריקה הלטינית כולה. הבנק בבעלות ממשלתית.
4. Banco Bradesco - בנק בבעלות פרטית, הנותן שירותי בנקאות ושירותים פיננסיים נוספים, כגון ביטוחים.
5. Eletrobras - ספקית החשמל הגדולה ביותר באמריקה הלטינית, ונחשבת לרביעית הגדולה ביותר באספקת אנרגיה נקייה.
6. Cielo - חברת הסליקה לאשראי הגדולה ביותר בברזיל ובאמריקה הלטינית בהיבט של רווחים וערך שוק.
7. Itausa - חברת אחזקות ברזילאית, המפעילה חברות בנקאות, פיננסיים ונדל"ן בתחומים שונים ומגוונים.
8. Braskem - חברת הכימיקלים הגדולה ביותר באמריקה הלטינית.
9. BRF - חברת מזון בינלאומית, הנחשבת בין הגדולות בעולם. בעלת מעל ל-30 מותגים שונים בתחום המזון, הנמכרים במדינות שונות.
10. Embraer S.A - תאגיד התעופה והחלל הברזילאי, המספק שירותי אווירונאוטיקה ומייצר מטוסים לכלל הצרכים. זו החברה השלישית בגודלה בעולם בייצור מטוסים אזרחיים.
11. Globo - קונגלומרט תקשורת הגדול בברזיל (ובאמריקה הלטינית), המכסה כ- 37% מהשוק המקומי.
12. FCA - ברזיל הינה השוק הגדול ביותר של מותג הרכב האיטלקי (אף יותר מאיטליה). החברה מפעילה 2 מתקני ייצור בפרנמבוקו ובמינאס.

סקטורים מרכזיים בכלכלה

תעשיית הנפט והגז

ברזיל היא מפיקת הנפט התשיעית בגודלה בעולם. תעשיות הנפט והגז בברזיל עתירות משאבים כלכליים, הן תעשיות ענק מסורתיות עם פוטנציאל התייעלות גבוה. עד לשנת 1997 מערך הנפט והגז בברזיל השתייך בצורה אקסקלוסיבית לחברה הממשלתית Petrobras. בשנת 2014 במסגרת חשיפת פרשות השחיתות בממשלה הברזילאית נמצאו אי סדרים בהתנהלות החברה. החשיפה הובילה לחקיקת חוקים המחייבים שקיפות, לחשיפת הפרויקטים המתנהלים ולפתיחתם לשחקנים חדשים. כתוצאה מכך נוצרו הזדמנויות לחברות בינלאומיות ולספקים חדשים.

תחום הציוד הרפואי

מערכת הבריאות בברזיל היא מערכת בריאות ציבורית, שבה הביקוש עולה על היכולת של המדינה לתת מענה רצוי לאור מחסור בהשקעות בתחום ובצוותים מיומנים, קושי בגישה למקומות עניים, עלויות גבוהות לשירותים ותורים ארוכים במיוחד. משאבי הממשלה מתקשים לגשר על הפערים הללו, לכן מי שיכול להרשות לעצמו בוחר לפנות לשירותי הבריאות הפרטיים. בחודש ינואר האחרון נחקק חוק חדש בברזיל, המאפשר את השימוש בטכנולוגיות Telemedicine, מה שהיה אסור עד כה, ולכן הפוטנציאל הגדול לשיתופי-פעולה עם חברות וטכנולוגיות ישראליות רק גדל עם חקיקת החוק.

חקלאות

ברזיל הינה אחת מיצרניות המזון הגדולות בעולם. בתחומים כגון: קפה, קני סוכר, תפוזים, בקר ועופות, ברזיל הינה היצרנית הגדולה בעולם. בסגמנטים אחרים כגון: סויה, חלב, בירה, מלון ועוד הינה בחמישייה הפותחת. ישראל נתפסת כמותג חשוב מאוד בתחום החקלאי, וקיים רצון עז מצד הברזילאים ללמוד ולאמץ ידע וטכנולוגיות שפותחו בישראל.

תעשיית המים

ברזיל התברכה בכמות משקעים גדולה ובגופי מים גדולים. 12% מכמות המים המתוקים בעולם נמצאת בברזיל, אך 70% מהם ממוקמים באמזונס, כך שאזורים מסוימים, בדגש על צפון מזרח ברזיל, סובלים מבעיות מים ומזג אוויר, בדומה לאתגרים עמם מתמודדת ישראל. הבנק העולמי, באמצעות תכנית ה-WRG2020 משקיע משאבים בקידום תהליכים ליעול השימוש במים, בדגש על מחזור מים ומניעת אובדני מים בצנרת. בצפון מזרח ברזיל נושא התפלת מי ים הינו נושא בוער, אשר קורם עור וגידים בטווח הקצר.

תעשיית האנרגיה ואנרגיה מתחדשת

ברזיל היא השוק הגדול ביותר באמריקה הלטינית לאנרגיה מתחדשת. למרות כל התהפוכות הפוליטיות והכלכליות בשנים האחרונות, שמרה ברזיל על מיקומה כ-hub לנושא האנרגיה. בשנת 2009 ראתה ממשלת ברזיל את הפוטנציאל הלא-מנוצל של משאבי האנרגיה השונים במדינה. גודל השוק בברזיל ממצב אותה לא רק כמובילה באמריקה הלטינית, אלא כמי שיש לה את הפוטנציאל להיות נקודת המוקד בתחום האנרגיה המתחדשת והמפיקה המרכזית למדינות השכנות. הטכנולוגיות שיש לישראל להציע בתחום האנרגיה מתקדמות ויכולות להיות לעזר רב בשוק הברזילאי ולסייע בהתייעלות אנרגית.

פינטק

שוק הבנקאות בברזיל הינו מהמפותחים בעולם. זהו אחד מ"התוצרים" שהשחיתות הרבה במדינה יצרה כחלק מהניסיון של המערך הבנקאי להתמודד עם הלבנות הון ועם שחיתויות בקנה מידה עצום. בדומה לישראל, אך בסדרי גודל שונים, ישנם חמישה בנקים מרכזיים בברזיל המשרתים את מרבית השוק (Santander ו-Banco do Brasil, Itau, Caixa Economica Federal, Bradesco). מדובר בתחום שעובר כמו בכל המדינות המתקדמות disruption, כאשר המאפיינים הייחודיים של

השוק הברזילאי מייצרים הזדמנויות ופוטנציאל רחב, גם עבור פתרונות פינטק "קלאסיים" וגם עבור פתרונות מעולמות הסייבר המופנים לעולם הבנקאות.

הסכמים בילטרליים משמעותיים של ברזיל עם יתר מדינות העולם

גוש סחר: ברזיל היא חלק מאיחוד המכסים "מרקוסור", הכולל את ברזיל, ארגנטינה, אורוגוואי ופרגוואי.

ארגונים בינ"ל:

- OECD : לא

- WTO : כן (ינואר, 1995)

מדינות שאיתן לברזיל יש הסכם סחר:

ארגנטינה, אורוגוואי, פרגוואי (במסגרת המרקוסור). ישראל, צ'ילה, בוליביה, פרו, מקסיקו, אקוודור, ונצואלה, סורינאם, הודו ומצרים (הסכם מוגבל למוצרים מסוימים).

יוזמות מרכזיות של ממשלת ברזיל בשנתיים האחרונות

אחד היעדים החשובים ביותר של הנשיא שנכנס לתפקיד בינואר 2019 הייתה להביא לשיפור הכלכלה בברזיל שהייתה בשפל קשה. הוא גייס את מר פאולו גדס כשר הכלכלה, איש מוכשר לרוב הדעות ובכך הביא תקווה גם בקרב מתנגדי הנשיא. כדי להביא לשינוי מהותי בכלכלה מורכבת כמו ברזיל ברור היה כי נדרש להנהיג רפורמות שלא נראו כמותם בעבר. הרפורמה הראשונה ובין החשובות ביותר שהצליח הנשיא להעביר היא בתחום הפנסיה, שהייתה אחת הסיבות לגרעון הממשלתי. בברזיל עמד גיל הפרישה על 55 לנשים ו-60 לגברים, החוק הביא להעלאת גיל הפרישה (60 ו-62 בהתאמה) ובכך לחסכון של כמעט 200 מיליארד דולר בעשור.

הנשיא הבטיח לעם הברזילאי למגר את השחיתות. עם כניסתו לתפקיד הוריד את מספר המשרדים הממשלתיים מ-29 ל-22, הציג התייעלות והביא לכמה מהלכים של הפרטת רשתות לוגיסטיות.

לשנת 2020 היו תכניות נוספות לרפורמות בתחום המס שהנשיא ושר הכלכלה גדס תכננו להעביר-רפורמה בתחום הטלקומוניקציה, הפרטה של חברות ממשלתיות ששולטות בשוק ובמשאבי טבע ובכך להגדיל את התחרות. השינויים הגיעו יחד עם חתימת הסכם הסחר עם האיחוד האירופי והיו השינוי לו ייחלה ברזיל. השינויים וההסכמים עתידים היו להקל על הסחר עם המדינה ולהביא השקעות זרות, פיתוח טכנולוגי וחדשנות. התחזיות היו חיוביות כמו שלא נראו קודם (צמיחה של 2%), אבל שנת 2020 הביאה אתה את הקורונה ואת הפוקוס של הממשלה להתמודדות עם משבר כלכלי עולמי חדש שמשפיע גם על ברזיל.

יחסי סחר ישראל - ברזיל

בשנת 2007, בזמן כהונתו של נציג השמאל, לואיז אינסיו דה סילבה, נחתם ההסכם בין ישראל למדינות המרקוסור. הסכם זה מביא לקבלת העדפת מכס ביבוא טובין לישראל ממדינות המרקוסור (ברזיל, ארגנטינה, פרגוואי ואורוגוואי), ולהיפך. הסכם זה היווה את אחת ההתפתחויות החשובות יותר בתחום סחר החוץ של מדינת ישראל בעשור האחרון.

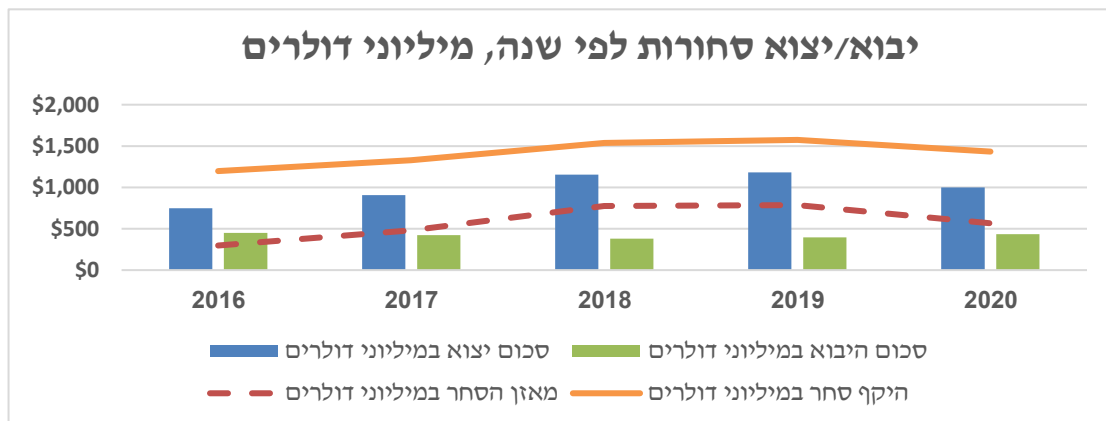
ביקורים מרכזיים הדדיים:

- דצמבר 2016- סגן שר החקלאות של ברזיל, מר. עומר נובאקי ביקר בישראל
- יוני 2017- ביקר שר הכלכלה של ברזיל דאז- מר. מרכוס פררה בישראל
- פברואר 2018- ביקור שר המדע והחלל מר. אופיר אקוניס בברזיל
- דצמבר 2018- ביקור רוה"מ מר בנימין נתניהו בברזיל
- ינואר 2019- ביקור שר המדע, טכנולוגיה וחדשנות הברזילאי- מר. מרכוס פונטס בישראל בנוסף בשנים האחרונות היו ביקורים של מושלים של מדינות שונות, מזכירים בכירים וראשי ארגונים ממשלתיים שביקרו בישראל.
- מרץ 2019- ביקור הנשיא בולסונרו בישראל
- מרץ 2021 – ביקור שר החוץ והבן של נשיא ברזיל בישראל

סחר בסחורות

שנה	סכום יצוא במיליוני דולרים	אחוז היצוא מתוך סך היצוא הישראלי	סכום יבוא במיליוני דולרים	אחוז היבוא מתוך סך היבוא הישראלי	מאזן מסחרי	היקף סחר
2016	\$747	1.23%	\$450	0.68%	\$297	\$1,197
2017	\$905	1.48%	\$423	0.61%	\$482	\$1,329
2018	\$1,155	1.87%	\$381	0.50%	\$774	\$1,536
2019	\$1,180	2.02%	\$394	0.51%	\$786	\$1,574
2020	\$999	2.01%	\$433	0.62%	\$566	\$1,432

היקפי הסחר בין ישראל וברזיל נמצאים בעלייה משנת 2016. משנת 2015 ניתן לראות עלייה בייצוא וירידה בייבוא. העלייה בייצוא בשנים אלה נזקפת לטובת העלייה הסדרתית בהיקפי הייצוא של המינרלים והתרכובות הכימיות.

חברות ישראליות מרכזיות שפועלות בברזיל:

בתחום הביטחון והסייבר - רפאל, אלביט, תעשייה אווירית, צ'ק פוינט, Celebrite, ISDS,

BioCatch, צ'קמרקס, סייברארק

בתחום החקלאות והכימיקלים - נטפים, נען דנג'ו, ריבוליס, טראניס, אדמה, קבוצת בזן

בתחום המים / נפט וגז / מכרות - ברמד, Utilies, Odis, המלט, דורות, SGW, Fluence, A.r.i,

פלסאן, IDE

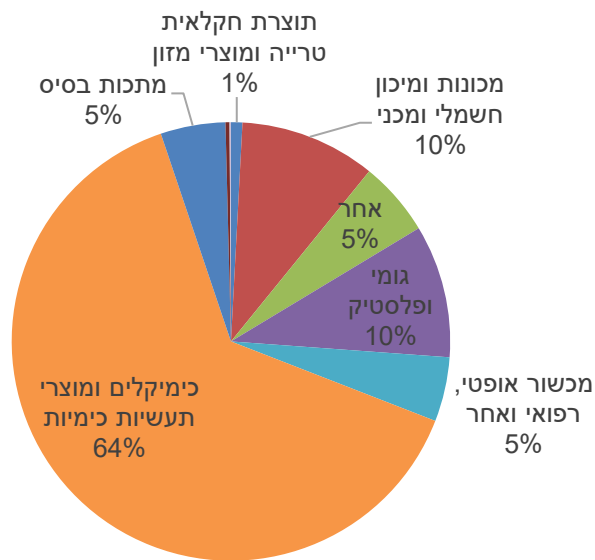
בתחום התוכנה - WIX, Taboola, NICE, Moovit, Waze, אמדוקס, Verint

בתחום האוטומוטיב - SafeCar, איתוראן, אנגי, מובילאיי

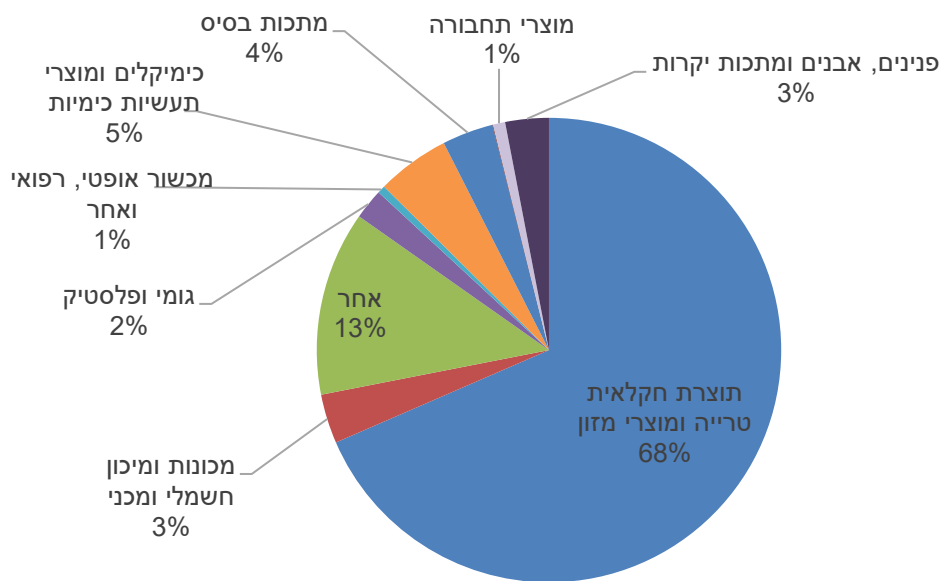
בתחום הפינטק - Wheel, GlassBox, PayKey, Sling

תמהיל יצוא הסחורות 2020

תמהיל יבוא הסחורות 2020

⁴ הלמ"ס

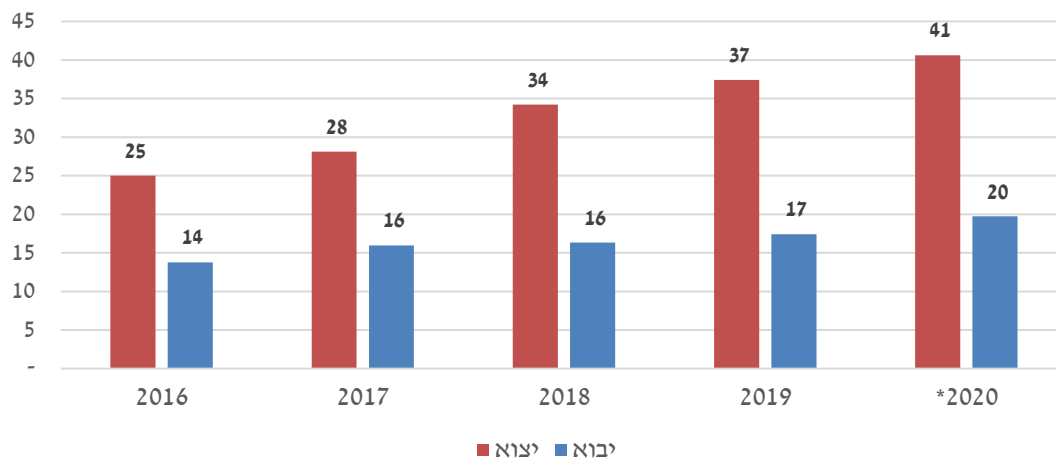

נתוני סחר בשירותים (במיליוני דולרים)

שנה	2020	2019	2018	2017
יצוא	41	37	34	28
יבוא	20	17	16	15

הסקטורים המרכזיים בתחום הסחר בשירותים הינם שירותי פרסום ויחסי ציבור, חקר שווקים, סקרים ושירותי מחשוב

סחר בשירותים עסקיים, מיליוני דולרים

* נתוני 2020 מבוססים על הערכה

השקעות של חברות זרות מאותה מדינה במשק הישראלי

- **Avante** - חברת פינטק ברזילאית שרכשה סטארטאפ ישראלי (Slings) והפכה אותו למרכז ה-R&D שלה בישראל.
- **חברות Fleury & Sabin** - חברת המעבדות השנייה בגודלה והחמישית בגודלה השקיעו בקרן Qure venture, המתמקדת בסטארטאפים בתחום הרפואה 2 מיליון דולר (2018).
- השקעות בסך למעלה מ-7.5 מיליון דולר במהלך 2018 של יזמים, אנג'לים וקרנות הון סיכון בסטארטאפים ישראליים באמצעות קרנות הון סיכון (המובילות: Maverick, Pitango ו-Viola).

הסכמי סחר הדדיים בין ישראל וברזיל

האם ההסכם בתוקף?	שנת חתימה על ההסכם	שם ההסכם
כן	2007	הסכם עם איחוד המכסים מרקוסור
כן	2017	הסכם בין משרד הכלכלה הברזילאי לרשות החדשנות
כן	2018	הסכם בין רשות החדשנות ל- EMBRAPPII
כן	2018	הסכם בין רשות החדשנות ל- FINEP